

Zarządzanie kompetencjami w biznesie – jak przygotować uczniów do wejścia na rynek

Rynek pracy w chwili obecnej wymaga od pracowników wysokich kwalifikacji, ale też rozwiniętych kompetencji miękkich. Rolą szkoły jest przygotować młodych ludzi do wymagań rynku pracy i organizacji. Jednym z elementów tego przygotowania jest nauka i rozwój w obszarze kompetencji społecznych.

Dlaczego kompetencje społeczne?

Nauczycieli szkół branżowych obejmują Rozporządzenia MEN oraz Zalecenia Unii Europejskiej - w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych. Wyróżniamy osiem kompetencji kluczowych, opisanych w Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE), takich jak:

- 1) kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- 2) kompetencje w zakresie wielojęzyczności,
- 3) kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- 4) kompetencje cyfrowe,
- 5) kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- 6) kompetencje obywatelskie,
- 7) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości,
- 8) kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Kompetencje kluczowe stanowią połączenie wiedzy, umiejętności o postaw uważanych za niezbędne do efektywnej pracy zawodowej. Każda z kompetencji, oprócz zagadnień związanych z twardą wiedzą lub umiejętnościami, zawiera element związany z kompetencjami miękkimi. Najczęściej powtarzają się takie kompetencje jak: komunikacja, krytyczne myślenie, twórcze rozwiązywanie problemów, automotywacja czy innowacyjność. Wymieniana jest też empatia jako ważna kompetencja ceniona w organizacjach.

Ważną grupą kompetencji miękkich, wymienianych w opisie kompetencji kluczowych są: zarządzanie sobą w czasie, komunikacja i współpraca w zespole. Są to kompetencje niezbędne we współczesnych organizacjach a ich naukę warto zacząć już w szkole podstawowej (a nawet w przedszkolu) a potem rozwijać w szkołach branżowych, technikach czy liceach.

Podczas zdalnego seminarium, uczestnicy podczas pracy warsztatowej pracowali nad wyłonieniem sposobów pracy nad rozwojem powyższych kompetencji.

Zarządzanie sobą w czasie zostało zdefiniowane jako zbiór umiejętności i działań takich jak: efektywne planowanie swojej pracy, określanie priorytetów i list zadań, wyrobienie odpowiednich nawyków, działanie według planu oraz znalezienie czasu na odpoczynek i regenerację.

Podkreślano praktyczne wykorzystanie i rozwój tej kompetencji poprzez takie działania jak:

- uświadamianie młodzieży przy okazji lekcji przedmiotowych lub wychowawczych,

- uczenie i pokazywanie praktycznych metod i narzędzi zarządzania sobą w czasie (narzędzia online, matryca Eisenhowera, model zarządzania energią Tony'ego Swartzta, technika zjedz żabę czyli zacznij od najtrudniejszego),
- włączenie elementów zarządzania sobą w czasie w zajęcia doradcy zawodowego,
- włączenie elementów zarządzania sobą w czasie w zajęcia laboratoryjne (planowanie doświadczeń),
- wykorzystanie aplikacji tematycznych (np. język angielski) w celu ćwiczenia systematyczności,
- praca na planerach, terminarzach czy kole czasu,
- analiza case study,
- praca projektowa (rozwija też kompetencję pracy w grupie),
- prowadzenie warsztatów tematycznych.

Kompetencja praca zespołowa została zdefiniowana jako umiejętność słuchania innych, prawidłowego wyrażania poglądów i opinii, podział zadań i dążenie do osiągnięcia wspólnego celu. Kompetencja specyficzna, ponieważ wymagająca przede wszystkim praktyki. Ważnym aspektem, na który zwrócili uwagę uczestnicy była rola nauczyciela w wydobywaniu potencjału z każdego ucznia (członka zespołu) i danie mu szansy sprawdzenia się w różnych rolach w grupie – członka zespołu, ale też lidera. Zauważono też, że praca zdalna, realizacja wspólnych projektów z wykorzystaniem mediów społecznościowych wzmacnia tę kompetencję. Za ważne uznano również: zajęcia sportowe, grupy projektowe oraz wsparcie rodziców. Kompetencję tę rozwijamy również poprzez:

- zajęcia pozalekcyjne,
- zajęcia sportowe,
- praca grupowa – zespołowa i zadaniowa na lekcji,
- metody aktywizujące,
- burza mózgów,
- odpowiedzialność wspólna za wynik pracy (ocena),
- wspólne poszukiwanie rozwiązań,
- praca projektowa (zajęcia doradztwa zawodowego),
- turnieje ogólnopolskie międzyszkolne (wspólne projekty),
- nauka feedbacku,
- mediacje i negocjacje jako metody rozwiązywania konfliktów.

Jako ostatnia została omówiona komunikacja, zdefiniowana jako sztuka prowadzenia dialogu i wymiany informacji. W ramach tej kompetencji wymieniono umiejętność posługiwania się jasnym i rzeczowym językiem, dopasowanym do rozmówcy, połączono ją z empatią oraz asertywnością. Zaproponowano następujące obszary, w których możemy wzmacniać komunikację:

- praktyki uczniowskie i praca z odpowiednio dobranym mentorem (mechanikiem),
- wystąpienia publiczne (prezentowanie pracy na forum klasy),
- drama (odgrywanie ról),
- praca z pedagogiem czy psychologiem szkolnym (indywidualnie lub grupowo).

Kompetencje społeczne - to nie jest trudne!

Nauczyciele i doradcy zawodowi biorący udział w seminarium jako bardzo istotne uznali kształcenie kompetencji społecznych od jak najmłodszych lat – nawet od przedszkola. Jako przykład podano Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego z Białegostoku, w którym doradcy zawodowi systemowo (od przedszkoli po szkoły dla dorosłych) wspierają w kształtowaniu i rozwijaniu kompetencji społecznych i kluczowych w formie m.in. zajęć warsztatowych na terenie Centrum lub szkoły (<http://ckubialystok.pl/pracownie-lokalne-centrum-doradztwa-zawodowego-programy-i-dzialania-innowacyjne/>).

Uczestnicy podsumowując seminarium określili je jako poszerzające świadomość oraz porządkujące i rozwijające wiedzę. Bardzo ważnym wnioskiem był taki, że rozwijanie kompetencji społecznych nie jest takie trudne (jakby się wydawało) i faktycznie można je z powodzeniem rozwijać podczas zróżnicowanych aktywności szkolnych.

Magdalena Siwińska – Olszówka
Ekspert, HR Masters

Artykuł opracowany w odpowiedzi na zlecenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.